

सन २०२३-२४ मध्ये RKVY-RAFTAR अंतर्गत कोरडवाहु क्षेत्र विकास (RAD) कार्यक्रमाचा अनुसूचित जाती प्रवर्गासाठी दुसऱ्या हप्त्याचा रु.१६३.३३३३ लाख निधी वितरीत करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग
शासन निर्णय क्रमांक :- राशेअ-२०२३/प्र.क्र.२००/८-आ
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय (विस्तार), मुंबई-४०००३२.
दिनांक : ५ जानेवारी, २०२४.

संदर्भ-:

- केंद्र शासनाने www.agricoops.nic.in या संकेत स्थळावरील राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियानाच्या मार्गदर्शक सुचना.
- कृषि व पदुम विभाग शासन निर्णय क्र. ०३१७/प्र.क्र.१८/राकृवियो कक्ष, दि. १३.४.२०१७
- कृषि व पदुम विभाग शासन निर्णय क्र. राशेअ ४४२२/प्र.क्र. १५८/८-आ, दि. ८.५.२०२३
- कृषि विभाग शासन पत्र क्रमांक RKV-०१२३/C.R. १३/१४-A, दिनांक ३०.५.२०२३
- कृषि व पदुम विभाग शासन निर्णय क्र. राशेअ ४४२३/प्र.क्र. १५४/८-आ, दि. ३०.६.२०२३
- कृषि व पदुम विभाग शासन निर्णय क्र. राशेअ ४४२३/प्र.क्र. २००/८-आ, दि. २५.९.२०२३
- केंद्र शासनाच्या कृषि व शेतकरी कल्याण मंत्रालयाचे पत्र क्र.१-१५/२०२३-RKVY/२, दि.८.१२.२०२३
- कृषि संचालक (वि. व प्र.) यांचे पत्र क्र.कृआ/कोक्षेवि/प्र.क्र. १/र-१५७/२०२३, दि. १५.१२.२०२३
- सामाजिक न्याय व विशेष सहाय विभाग शासन निर्णय क्रमांक बीजीटी २०२३/प्र.क्र. ६१/अर्थसंकल्प (विघ्यो) दि. १.१.२०२४

प्रस्तावना -:

सन २०२२-२३ पासून कोरडवाहु क्षेत्र विकास(RAD) हा कार्यक्रम राष्ट्रीय कृषि विकास योजना RKVY कॅफ्टेरिया अंतर्गत घेण्यात येतो सूचित केले आहे. त्याकरिता केंद्र व राज्य हिश्याचे अनुदानाचे प्रमाण ६०:४० असे आहे.

राष्ट्रीय कृषि विकास योजना RKVY कॅफ्टेरिया अंतर्गत समाविष्ट केल्यामुळे RKVY च्या मुख्य सचिवांच्या अध्यक्षतेखालील SLSC च्या दिनांक १७.५.२०२३ रोजीच्या बैठकीत केंद्र हिस्सा रु.२२३१.४३ लाख व त्यासाठीचा पूरक राज्य हिस्सा रु.१४८७.६२ लाख याप्रमाणे एकूण रु.३७९९.०४ लाख निधीच्या वार्षिक कृती आराखडयास मान्यता दिली आहे. त्यानुसार राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेतर्गत कोरडवाहु क्षेत्र विकास (RAD) साठी सन २०२३-२४ साठी रु. ३७९९.०४ इतक्या निधीच्या कार्यक्रमास प्रशासकीय मान्यता दिनांक ३० जून २०२३ च्या शासन निर्णयान्वये

देण्यात आली आहे. तसेच केंद्र हिस्सा रु.३४९.९९ लाख व त्यासाठीचा पूरक राज्य हिस्सा रु.२२७.९९ लाख याप्रमाणे एकूण रु. ५७७.९८ लाख इतका निधी अर्थसंकल्पित केलेला आहे.

संदर्भाधीन ३ व ६ च्या शासन निर्णयान्वये सर्वसाधारण प्रवर्गाकरिता केंद्र हिस्सा रु.८२.०० लाख व राज्य हिस्सा रु.५४.६६३३३ लाख असा एकूण रु.१३६.६६३३३ लाख इतका निधी सन २०२३-२४ च्या अर्थसंकल्पिय तरतूदीमधून वितरीत करण्यात आला आहे. केंद्र शासनाने संदर्भ ७ अन्वये राष्ट्रीय कृषि विकास योजना (RKVY) अंतर्गत कोरडवाहू क्षेत्र विकास (RAD) कार्यक्रमासाठी सन २०२३-२४ करिता अनुसूचित जाती प्रवर्गासाठी केंद्र हिस्सा रु. ९८.०० लाख निधी वितरित केला आहे. त्यास अनुरूप राज्य हिस्सा रु. ६५.३३३३३ लाख असा एकूण १६३.३३३३३ लाख निधी आयुक्त (कृषि) यांना वितरीत करण्याची बाब बाब शासनाच्या विचाराधीन होती, त्यानुषंगाने शासनाने खालीलप्रमाणे निर्णय घेतला आहे.

शासन निर्णय -:

- कोरडवाहू क्षेत्र विकास (RAD) कार्यक्रमासाठी RKVY-RAFTAR अंतर्गत अनुसूचित जाती प्रवर्गाकरिता सन २०२३-२४ मध्ये प्राप्त झालेला दुसरा हप्ता केंद्र हिस्सा रु. ९८.०० लाख (रुपये अठ्याण्णव लाख फक्त) व त्यास अनुरूप राज्य हिस्सा रु. ६५.३३३३३ लाख (रुपये पासष्ट लाख तेहतीस हजार तीनशे तेहतीस फक्त) असा एकूण १६३.३३३३३ लाख (रुपये एक कोटी त्रेसष्ठ लाख तेहतीस हजार तीनशे तेहतीस फक्त) इतका सन २०२३-२४ मध्ये आयुक्त (कृषि) यांना निधी अर्थसंकल्पीय वितरण प्रणालीद्वारे पुढीलप्रमाणे वितरीत करण्यात येत आहे.

- सदर रु. १६३.३३३३३ लाख निधी खालील लेखाशिर्षाखाली खर्ची टाकण्यात यावा.

	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा
अनुसूचित जाती	मागणी क्र. एन-३, २४०९ बी १६१ (०१) (०१) कृषि उन्नती योजना राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियान (केंद्र हिस्सा-६० टक्के) (कार्यक्रम) (२४०९ बी १६१) ३३- अर्थसहाय्य	मागणी क्र. एन-३, २४०९ बी १७९ (०१) (१०) कृषि उन्नती योजना राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियान (राज्य हिस्सा-४० टक्के) (कार्यक्रम) (२४०९ बी १७९) ३३- अर्थसहाय्य.

- या शासन निर्णयान्वये वितरीत निधी कोषागारातून आहरित करण्याकरिता आयुक्त (कृषि) यांना नियंत्रक अधिकारी व सहायक संचालक (लेखा-१), कृषी आयुक्तालय यांना आहरण व संतिरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात मयेत आहे.
- केंद्रिय कृषि मंत्रालयाने राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियानांतर्गत कोरडवाहू क्षेत्र विकास कार्यक्रमासाठी राज्य शासनास सन २०२३-२४ करीता मंजूर केलेल्या कृति आराखड्यानुसार आणि वेळोवेळी केंद्रिय कृषि मंत्रालयाने दिलेल्या दिशानिर्देशानुसार सदर अभियानाची

अंमलबजावणी करणे बंधनकारक राहील. याबाबत संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण) यांनी राज्यस्तरावरून अभियानाचे संनियंत्रण करावे, त्याचप्रमाणे अभियानाच्या प्रभावी अंमलबजावणी व संनियंत्रणाकरीता वेळोवेळी अधिनस्त कार्यालयांना निदेशित करावे.

५. सदर योजनेची अंमलबजावणी केंद्र शासनाने निर्गमित केलेल्या राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियानाच्या मार्गदर्शक सूचनांमधील अवर्षण प्रवण क्षेत्र घटकाच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार तसेच संदर्भाधीन अ.क्र. २ येथील उन्नत शेती समृद्ध शेतकरी अभियानाच्या दिनांक १३ एप्रिल, २०१७ च्या शासन निर्णयातील मार्गदर्शक सूचनांनुसार करण्यात यावी.
६. संदर्भ क्र. ९ येथील सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग यांच्या शासन निर्णयात नमूद केल्याप्रमाणे सर्व अटींचे काटेकोरपणे पालन होईल याची दक्षता घेण्यात यावी
७. प्रत्येक महिन्याला योजनेची भौतिक आणि आर्थिक प्रगती याबाबतची माहिती अद्ययावत करण्यात यावी व राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियानाच्या मार्गदर्शक सूचनांसोबतच्या परिशिष्ट-३ मध्ये भरण्यात यावी व सदरची माहिती राज्य शासनाकडे सुद्धा पाठविण्यात यावी.
८. या योजनेतर्गत लाभार्थ्यांची निवड व अनुदान मंजूरीची कार्यवाही महा-डीबीटी प्रणालीद्वारे करावी आणि लाभार्थ्यांच्या आधार संलग्न बँक खात्यावर अनुदानाची रक्कम सार्वजनिक वित्तीय व्यवस्थापन प्रणालीद्वारे जमा करावी.
९. योजनेचा सविस्तर त्रैमासिक प्रगती अहवाल पुढील त्रैमासिकाच्या पहिल्या महिन्यांच्या १० तारखेपर्यंत त्याचप्रमाणे वार्षिक प्रगती अहवाल आर्थिक वर्ष संपल्यानंतर ३ महिन्यांच्या कालावधीत कृषी, सहकार व शेतकरी कल्याण विभाग, कृषी मंत्रालय, भारत सरकार यांच्याकडे तसेच राज्य शासनाकडे पाठविण्यात यावा.
१०. कोरडवाहू क्षेत्र विकास (RAD) कार्यक्रमाच्या उद्दिष्टपूर्तीसाठी संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी संदर्भाधीन अ.क्र. १ येथे नमूद केलेल्या केंद्र शासनाच्या संकेतस्थळावर उपलब्ध असलेल्या सदर घटकाच्या मार्गदर्शक सूचना तसेच उपरोक्त नमूद अटी व शर्ती विचारात घेऊन उद्दिष्ट निहाय सविस्तर मार्गदर्शक सुचना क्षेत्रिय अधिकाऱ्यांना निर्गमित कराव्यात.
११. अनुसूचित जाती प्रवर्गासाठीचा निधी अनुसूचित जाती व नवबौद्ध लाभार्थ्यकरीता खर्च करण्यात यावा.
१२. अनुसूचित जातीच्या लाभार्थ्यांना योजनेचा लाभ कोणत्या स्वरूपात देण्यात आला, याबाबतची सन २०२०-२१ तसेच २०२१-२२ सन या वर्षातील माहिती सामाजिक न्याय विभागास सादर करण्यासाठी, शासनास सादर करण्यात यावी.
१३. सदर शासन निर्णय वित्त विभागाच्या संदर्भाकित दि. १२ एप्रिल, २०२३ व ८ डिसेंबर, २०२३ रोजीच्या शासन परिपत्रकान्वये विभागास प्रदान केलेल्या अधिकाराचा वापर करून व सदर परिपत्रकातील अटी शर्तीची पूर्तता करून तसेच संदर्भाधीन अ.क्र. ९ येथील सामाजिक न्याय

व विशेष सहाय्य विभागाच्या दिनांक १.१.२०२४ च्या शासन निर्णयास अनुसरुन निर्गमित करण्यात येत आहे.

१४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०२४०९०५१६४७२२८५०९ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(मर्हेंद्र घाडगे)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. मंत्री (कृषि), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई ४०० ०३२.
२. विधान सभा/विधान परिषद सदस्य,
३. अपर मुख्य सचिव (वित्त), वित्त विभाग, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
४. अपर मुख्य सचिव (कृषि), कृषि व पदुम विभाग, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
५. सचिव (सा. न्या. व वि. स. वि.), महाराष्ट्र राज्य, सा. न्या. व वि. स. विभाग, मंत्रालय, मुंबई
६. आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
७. संचालक (सर्व), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
८. विभागीय कृषि सहसंचालक (सर्व),
९. सर्व जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी
१०. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखा परीक्षण) महाराष्ट्र, मुंबई/नागपुर
११. महालेखापाल (लेखा परीक्षण) महाराष्ट्र, मुंबई/नागपुर
१२. संचालक, अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई
१३. संचालक, लेखा व कोषागार, मुंबई
१४. सह सचिव/उप सचिव/ अवर सचिव/कार्यासन अधिकारी (सर्व) (कृषि), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
१५. वित्त विभाग (का. व्यय-१/अर्थसंकल्प-१३), मंत्रालय, मुंबई
१६. निवडनस्ती ८-अे.